

Taller d'Història de Sarrià

Dijous 16 de març de 2023

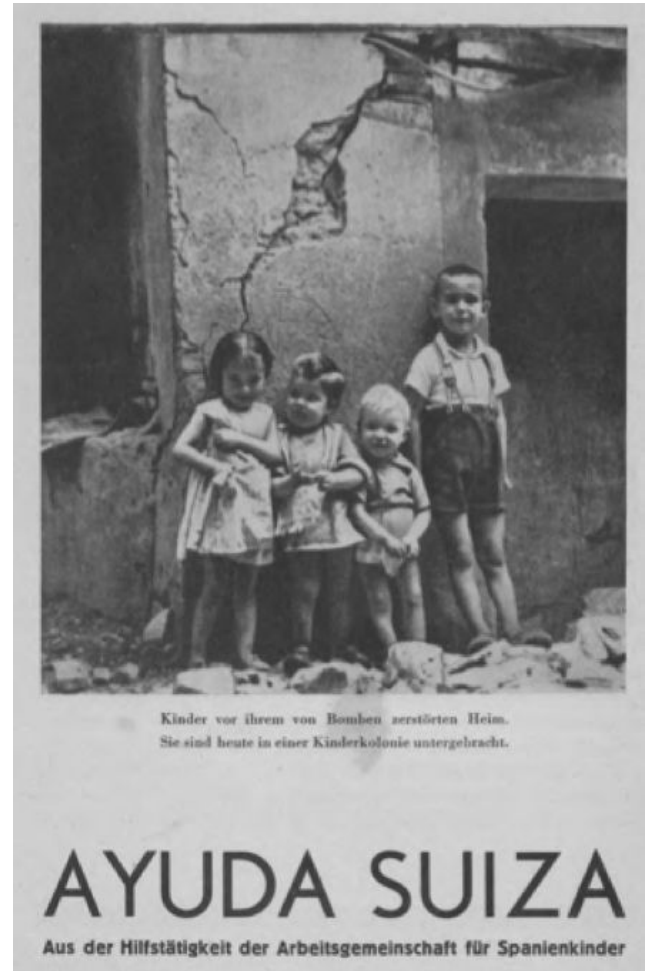
Sumari

- **Les dones del 36.** L'activitat conjunta de la Comissió Feminista de Casa Orlandai i del Taller d'Història de Sarrià, de dimecres 15 de març, amb la participació de Maria Ojuel i Mercedes Fernández-Martorell
- **El Faristol de Memòria de la Primera República Espanyola,** inauguració el divendres 17 de març, a les 12 h, a la plaça Sarrià.
- **El personal dels ferrocarrils.** Estat actual del treball
- **Qui era Josefina Piquet?** amb Jordi Bigues
- **La comunitat agrícola de Sarrià durant la Guerra Civil,** amb Jordi Bigues

Les dones del 36

Ahir, dimecres 15 de març, es va fer l'activitat conjunta de la Comissió Feminista de Casa Orlandai i del Taller d'Història de Sarrià, amb la participació de Maria Ojuel i Mercedes Fernández-Martorell.

Maria Ojuel va fer una presentació sobre l'Ajuda Suïssa, d'algunes de les cases que tenien a Sarrià i Sant Gervasi, i sobre Ruth von Wild.

Ruth von Wild

4. RESIDÈNCIA “LA PASIONARIA” PER A FAMÍLIES REFUGIADES

Documental: *Dones del 36*

Finalment es va passar el documental “Dones del 36”, de 1998 i que, actualment, és un testimoni molt interessant sobre el paper de les dones durant la guerra. Totes les dones que van intervenir, que cobrien la major part de les opcions polítiques i socials de l'època, han mort.

És un projecte de Mercedes Vilanova i Mercedes Fernández-Martorell, que es pot veure a

<https://vimeo.com/59530995>

150è aniversari de la Primera República

150è aniversari de la Primera República

L'11 de febrer va ser el 150 aniversari de la Primera República espanyola. L'Ajuntament ha preparat un **programa amb diverses activitats.**

Aquest divendres, **el 17 de març, a les 12 h és fa l'acte d'inauguració del Faristol de Memòria a la plaça Sarrià.**

JORNADA "L'ESTEL FUGAÇ DE LA LLIBERTAT: A 150 ANYS DE LA PRIMERA REPÚBLICA (1873-1874)"

Lloc El Born CCM	Organització UPEC (Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya) amb la col·laboració del Born CCM
Data 25 de març	Altres Activitat d'entrada lliure amb inscripció obligatòria (upec.cat) retransmesa per streaming.

Programa

9:00-9:30h Presentació de la Jornada a càrrec d'Àngel Duarte	16:00-18:30 - 3a sessió Fills i filles de la tradició republicana: Estat català i (con)federalisme. Jeanne Moisan, professora d'història social i cultural. Gerardo Pisarello, polític, jurista i doctor en Dret. Jordi Serrano, historiador i rector de la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya.
9:30-11:00 - 1a sessió El llarg camí per la llibertat: les llavors del republicanisme a Catalunya i Espanya. Xavier Domenech, historiador i professor a la Universitat Autònoma de Barcelona. Jordi Roca Vernet, historiador i professor a la Universitat de Barcelona. Florencia Peyrou, historiadora i professora de la Universitat Autònoma de Madrid.	
11:30-13:00 - 2a sessió Una República que es va atrevir a ser: democràcia, federació i socialisme. Pere Gabriel, historiador i Catedràtic emèrit de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ester García Moscardó, és doctora en Història Contemporània per la Universitat de València Jaume Montés, és investigador predoctoral al Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona.	

FARISTOLS DE MEMÒRIA

1. Els fets de Sarrià de 1874

Ubicació
Plaça de Sarrià

Districte
Sarrià-Sant Gervasi

Data d'inauguració
17 de març

2. Monument a Josep Anselm Clavé (1888)

Ubicació
Passatge de Sant Joan, 200

Districte
Gràcia

Data d'inauguració
30 de març

3. Els Camps Elisis (1853-1872)

Ubicació
Carrer de Mallorca cantonada passatge dels Camps Elisis

Districte
Exemple

Data d'inauguració
1 de març

Los hechos de Sarrià de 1874

La Primera República Española se proclamó el 11 de febrero de 1873 a raíz de la renuncia del rey Amadeo de Saboya en un contexto de guerra carlista, guerra de Cuba, conflictos urbanos, entre otros, que se sumaban a los que se arrastraban desde mediados del siglo XIX. El levantamiento popular de Madrid condujo a Estanislau Figueras a la presidencia del gobierno y a la proclamación de la República. Pero la inestabilidad política era constante: en un solo año, hubo hasta tres presidentes más: Francesc Pi i Margall, Nicolás Salmerón y Emilio Castelar. Finalmente, en enero de 1874 el general Francisco Serrano disolvió las Cortes y gobernó con el apoyo de monárquicos y conservadores hasta el 29 de diciembre, cuando el pronunciamiento del general Arsenio Martínez de Campos puso fin a esta primera experiencia republicana.

En enero de 1874, unos hechos decisivos para la República tuvieron como escenario Sarrià. El líder republicano Joan Martí Torres, apodado el Xic de les Barraquetes, se hizo fuerte en Sarrià con una partida de voluntarios en defensa de la legalidad republicana. La fecha del alzamiento fue el 8 de enero y a partir del día siguiente los republicanos tuvieron que resistir los violentos embates de las tropas del general Martínez de Campos. El último punto de la resistencia fue la plaza de Sarrià. Según *La Ilustración española y americana* del 22 de enero de 1874, entre las tropas regulares hubo 15 soldados muertos, y 8 oficiales y 36 soldados heridos. Sobre los republicanos solo se menciona que las bajas fueron numerosas. Estos hechos situaron Sarrià en los noticieros de la época. A los caídos se les consideró mártires en la defensa de la República. Así, cada año, desde 1875 hasta la Guerra Civil, en el cementerio de Sarrià se conmemoraban los hechos y se homenajeaba a las personas que fallecieron.

El Ayuntamiento de Barcelona, con motivo del 150º aniversario de la Primera República, quiere recordar estos hechos y a los habitantes de Sarrià que tomaron parte en la insurrección.

Lapidà commemorativa de "Màrtirs de la República" al Cementiri de Sarrià / Lapidà commemorativa a los "Màrtirs de la República" en el cementeri de Sarrià / Commemorative inscription to the "Martyrs of the Republic" in Sarrià Cemetery. AonA Font: del Centre Excursionista de Catalunya.

La Primera República Española es va proclamar l'11 de febrer de 1873 arran de la renúncia del rei Amadeu de Savoia en un context de guerra carlina, guerra de Cuba, conflictes urbans, entre d'altres, que se sumaven als que s'arrossegaven des de mitjan segle XIX. L'aixecament popular de Madrid va portar Estanislau Figueras a la presidència del govern i a la proclamació de la República. Però la inestabilitat política era constant: en un sol any, hi va haver fins a tres presidents més: Francesc Pi i Margall, Nicolás Salmerón i Emilio Castelar. Finalment, el gener de 1874 el general Francisco Serrano va dissoldre les Corts i va governar amb el suport de monàrquics i conservadors fins al 29 de desembre, quan el pronunciamient del general Arsenio Martínez de Campos va posar fi a aquesta primera experiència republicana.

El gener de 1874, uns fets decisius per la República van tenir com a escenari Sarrià. El líder republicà Joan Martí Torres, en Xic de les Barraquetes, es va fer fort a Sarrià amb una partida de voluntaris en defensa de la legalitat republicana. La data de l'alçament va ser el 8 de gener i a partir de l'endemà els republicans van haver de resistir els violents embats de les tropes del general Martínez de Campos. El darrer indret de la resistència va ser la plaça de Sarrià. Segons *La Ilustración española y americana* del 22 de gener del 1874, entre les tropes regulars hi va haver 15 soldats morts, i 8 oficials i 36 soldats ferits. Dels republicans només s'esmenta que les baixes van ser nombroses. Aquests fets van situar Sarrià als noticiaris de l'època. Els caiguts van ser considerats màrtirs en la defensa de la República. Així, cada any, des del 1875 fins a la Guerra Civil, al cementiri de Sarrià s'hi feia una commemoració dels fets i un homenatge a les persones que hi van morir.

L'Ajuntament de Barcelona, amb motiu del 150è aniversari de la Primera República, vol recordar aquests fets i els sarrianesos i sarrianenques que prengueren part en la insurrecció.

The events in 1874 in Sarrià

The First Spanish Republic was proclaimed on 11 February 1873 following the abdication of King Amadeo of Savoy, which occurred against the backdrop of Carlist rebellions, the war in Cuba, urban upheaval and other issues, in addition to the urban conflicts that had been going on since the mid-19th century. The popular uprising in Madrid led to Estanislau Figueras becoming president and the Republic being proclaimed. But there was constant political instability: in fact, in just one year, there were three more presidents: Francesc Pi i Margall, Nicolás Salmerón and Emilio Castelar. Finally, in January 1874, General Francisco Serrano dissolved the Cortes parliament and governed with the support of monarchists and conservatives until 29 December, when the pronouncement by General Arsenio Martínez de Campos put an end to this first Republican experience.

In January 1874, some decisive events for the Republic took place in Sarrià. The Republican leader, Joan Martí Torres, known as Xic de les Barraquetes, formed a stronghold in Sarrià with a group of volunteers to defend the legality of the Republic. The uprising took place on 8 January, and from the following day onwards, the Republicans faced violent attacks from the troops of General Martínez de Campos. The last resistance was offered at Plaza de Sarrià. According to *La Ilustración española y americana* of 22 January 1874, among the regular troops there were 15 soldiers killed, and eight officers and 36 soldiers wounded. The publication only states that there were numerous losses on the Republican side. These events made Sarrià front-page news at the time. Those who fell in the conflict were considered to be martyrs to the defence of the Republic. Thus, every year from 1875 until the Spanish Civil War, a commemoration of the events was held in Sarrià Cemetery as a tribute to those who died.

On the 150th anniversary of the First Republic, Barcelona City Council wishes to remember these events and the Sarrià residents who took part in the uprising.

Edició: Feladri. Resistència a Sarrià d'un grup de voluntaris de la República contra el cop d'Estat de Ferran Joan Martí Torres (el Xic de les Barraquetes). José Pulgar Roba (Pilar de Balas), Manuel Ponce Rodríguez de Albuquerque (General), Martínez de Campos (gobernador de Cataluña durante el Primer República) i Turón (general). Resistència en Sarrià de un grup de voluntaris de la República contra el cop de l'Estat de Ferran Joan Martí Torres (el Xic de les Barraquetes). José Pulgar Roba (Pilar de Balas), Manuel Ponce Rodríguez de Albuquerque (General), Martínez de Campos (gobernador de Cataluña durante el Primer República) y Turón (general). Resistance of a group of Republican volunteers in Sarrià against Pavia's coup d'état: Joan Martí Torres (el Xic de les Barraquetes), José Pulgar Roba (Pilar de Balas), Manuel Ponce Rodríguez de Albuquerque (General), Martínez de Campos (Governor of Catalonia during the First Republic) and Turón (General).

El personal dels ferrocarrils

— L'Institut Català en Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC), liderat per Carles Gorini, és un grup de recerca de Girona que està fent un treball sobre **les depuracions a les empreses dels ferrocarrils catalans** (FSB, FCC, CGFC i ferrocarrils de muntanya de grans pendents), després de la Guerra Civil. Han rebut una subvenció del ministeri en aplicació de la llei de memòria històrica, i el suport de FGC.

Ara s'obre al públic la **documentació digitalitzada per FGC**

— Hem aconseguit l'**Índex complet** de la documentació digitalitzada. Consta de 2.322 pàgines. S'ha fet una revisió d'aquest índex i hem trobat documentació que ens pot anar molt bé per completar el treball sobre la plantilla del personal i altres projectes ja elaborats. Ben aviat demanarem aquests documents.

El personal dels ferrocarrils

— El cens de 1922. S’ha comptat amb l’Ajuda de l’Imma, la Maisé i la Núria. És un cens format per 585 persones, el més extens fins al moment.

S’ha contrastar amb tota la informació recollida als expedients de personal de 1927, unes 1.600 fitxes, i s’ha unit la informació de les dues fonts, permetent una informació molt extensa i personalitzada d’unes 800 persones.

número a cognoms	nom	gènere	any naix	municipi resid.	domicili	professió	càrrec dins l'empresa	baixa	any neixament	població origen	provincia, país	incorporació	jornal	feina incorp	jornal- situa	feina actual	
542	Abad Gonzalez	Ladislao	V	1890	Barcelona	Mare de Deu, 17, 4º 2º	Jomalero	Peón Via		1890 09 03	Fuente Césped	Burgos	1917 04 24	3,5		6,5	Peón
430	Abella Elias	Ramón	V	1884	Sarrià	Santa Eulalia, 20, bajos	Jomalero	Ayudante		1884 06 13	La Torre de l'Espanyol	Tarragona	1921 05 16	7,5		Cesó	1924 02 11
372	Acín Más	Vicente	V	1901	Rubí	San Francisco, 4, 2º	Lampista	Oficial		1901 09 11	Barcelona	Barcelona	1921 06 08	9		7,5	Remolquero
335	Adelantado Mateo	Vicente	V	1879	Barcelona	--	Carpintero	Oficial	Baixa	1879 02 06	València	València	1921 06 23	10		Cesó	1922 03 25
248	Adell Cases	Faustino	V	1880	Tarrasa	Rubí, 59	Jomalero	Vigilante Linea		1880 07 30	Jornales	Teruel	1922 02 14	6,25		6,25	Guarda P.
309	Segura Aumany	José	V	1900	Barcelona	Salvá, 81, 2º	Electricista	Oficial		1900 04 05	Mollet del Vallés	Barcelona	1921 12 14	9		10	Electricista
558	Aguilar Exposito	Francisco	V	1874	Barcelona	San Gil, 4 bis, 4º	Jomalero	Peón Via	xxxx								
52	Aguilar Gibert	Arsenio	V	1878	Barcelona	Orteu, 8, 2º 1º	Empleado	Inspector Linea		1878 10 21	Sant Sadurní	Barcelona	1910 10 16	5		11	Inspector
409	Aguiló Forteza	Juan	V	1883	Barcelona	Lamote, 22, 4º (Sans)	Jomalero	Ayudante		1883 06 04	Endrach Palma	Balears	1921 05 05	6,5		13	Encargado
322	Aguiló Gispert	Ignacio	V	1885	Barcelona	Juan Blancas, 38, bis, tienda	Carpintero	Oficial		1883 11 20	Caldes M.	Barcelona	1921 06 01	10		Cesó	1923 03 03
355	Aymà Puigxadó (Buxadó)	Francisco	V	1868	Barcelona	Debate Penitentes, 7, Can Gomis	Carpintero	Oficial		1868 11 11	Breda	Barcelona	1921 08 17	10		Cesó	1924 10 05
399	Alarcón Garcia	Ginés	V	1901	Barcelona	Santaíó, 37	Jomalero	Ayudante		1901 01 01	Cartagena	Murcia	1920 03 08	5,5		8	Ayudante

La Col·lectivitat Agrícola de Sarrià

Una experiència fins ara oculta durant la Guerra Civil per proveir d'aliments a la gent i el mercat de Sarrià. Projectaré imatges de les activitats agrícoles, com els horts de Sarrià, els de Pedralbes gestionats per nens i joves refugiats de Madrid i del Turó Park, convertit amb un hort productiu.

La seu de la Col·lectivitat era a la plaça Artós, al mas del Salesians i el jardí dels Nadal (després de la guerra Can Raventós) era un hort col·lectiu.

EL CASAL DE LA DONA TREBALLADORA desarrolla el siguiente plan de tra- bajo para la capacitación inmediata de la mujer

Clases elementales (analfabetas y tres grados)

Leer, escribir, nociones de Gramática, Geografía,
Aritmética. Fenómenos naturales.

Clases complementarias de la enseñanza elemental

Historia Universal, Francés, Inglés, Ruso, Mecano-
grafía, Taquigrafía.

Clases complementarias profesionales

Enfermeras, puericultoras (con las correspondientes
prácticas en hospitales y lugares adecuados), peri-
tajes (Mecánica, Electricidad, Comercio), Corte y
Confección, nociones de Agricultura y Avicultura,
con sus correspondientes prácticas.

Formación social

Cursos de organización sindical, sociología, nociones
de Economía, Conferencias semanales de amplia-
ción de Cultura general.

COMPAÑERA:

Si te interesa alguna de estas clases o cursillos, insíbete
en el CASAL DE LA DONA TREBALLADORA. PI Y
MARGALL, 96.

Mujeres libres

Col·lectivitat Agrícola de Barcelona i el seu radi

Barcelona, setembre de 1938: Inventari de material i personal per barriades

BARRIS	Pla Martí	Sants	Harmonia	Horta	Sarrià	TOTAL
Obrers col·lectius	560	650	270	90	80	1.650
Obrers eventuais	400	300	110	35	20	865
Hectàrees	202,77	462,48	123,05	35,26	28	851,5
Cavalleries de tir	106	150	33	10	9	308
Carros i camions	198	170	55	17	12	452
Grups motors i bombes	44	20	8	21	11	104
Arades i cultivadors	218	179	74	10	7	488
Eines manuals	1.880	1.320	340	150	98	3.788

Fuente: Elaboració pròpia. ANC, ANC1-886-T-13819,

«*Memoria de la Colectividad Agrícola de Barcelona y su Radio*», setembre de 1938.

«*Pequeños refugiados madrileños*»,
muntatge fotogràfic de l'hort
cultivat per joves madrilenys a una
casa de Pedralbes (Barcelona), a
partir de fotografies d'Antoni
Campañá, el fotògraf sarrianenc.
Suplement gràfic de *La Vanguardia*,
20 de maig de 1937

2023/3/15 16:52

«*Cataluña: El amor a la tierra*»,
reportatge amb muntatge
fotogràfic dels horts del **Turó Park**,
a partir de fotografies de Pérez de
Rozas. *Umbral* 15, 23 d'octubre de
1937, pàgina 10

Arxiu Fotogràfic de Barcelona,
C1_005_084_01 a C1_005_084_10,
16 de setembre de 1937

MEY JONGAN ESTOS PEQUE
F'P'P'P'P'P'

Quí era Josefina Piquet?

Josefina Piquet Ibáñez,
“La nena del 36”.

Sarrianenca, 1934-2013

Coordinadora de l'Associació
Dones del 1936

*Un silenci convertit
en paraula*

Cal Noyu

El 1909 va començar la construcció de la casa de la família Conde i es va anomenar Vil·la Cecília, nom de la dona del propietari, Cecília Gómez del Olmo.

L'arquitecte va ser Leocadio Olabarría

Eduardo Conde era empresari del tèxtil, nascut a Madrid el 1838, va fer fortuna a l'Havana i, en tornar a la metròpoli, va fundar a Barcelona els magatzems *El Siglo* junt amb altres socis.

Durant la Guerra Civil va acollir l'Escola Francisco Ascaso.

Vil·la Cecília va ser comprada per l'Ajuntament de Barcelona el 1969.

El 1983 es va inaugurar oficialment com a Centre Cívic

Enguany celebra el 40 aniversari!

Josefina Piquet Ibáñez va néixer el 24 de novembre de 1934 a Sarrià. Els homes de la família eren paletes. Josep Piquet, el seu pare, era militant de la CNT. Treballava como cuidador de cavalls al palauet d'Eduardo Conde. Conxa Ibáñez, la seva mare era empleada domèstica en la mateixa casa.

A l'esclatar la guerra, el 18 de juliol de 1936, la família Piquet Ibáñez se va traslladar a viure amb l'àvia i l'avi Bernabé Piquet. El pare tenia per costum anar amb la Josefina al Centre Obrer, i sempre la portava amb uniforme de miliciana, però també la vestien como Shirley Temple.

Poc temps després, els homes de la casa se van marxar a la Columna Durruti al Front d'Aragó.

“A partir del 18 de juliol de 1936 em vaig convertir en una nena trista, que no entenia res del que passava. La guerra em va robar la infància i em feria perdre tot el que tenia: la meva casa, part de la meva família i sobretot, fins fa pocs anys, la meva autoestima”